

Nyhetsbrev

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR)

Kjære medlem av Sex og Politikk,

Da er julen straks over oss og vi i Sex og Politikks styre og sekretariat er stolte over å presentere noen smakebiter av aktivitetene dette året, da dette helt klart har vært det mest aktive året i foreningens historie. Dette årsavslutnings- nyhetsbrevet er fordelt i tre områder: seksualitetsundervisning, internasjonalt påvirkningsarbeid og organisasjon.

Vårt seksualitetsundervisningsmaterielle Uke 6 nådde sist skoleår mer enn 118.000 elever, over dobbelt så mange som noen gang før. 1549 undervisere har brukt materialet ved 987 grunnskoler, dvs. mer enn en tredjedel av alle grunnskoler har hatt undervisning hvor Uke 6-materialet har vært brukt, og med tre påmeldinger fra Longyearbyen skole, kan vi slå fast at vi er helt landsdekkende. Denne fantastiske framgangen har ikke gjort at vi har ligget på latsiden, for dette skoleåret har vi utviklet flere nyvinninger. Først og fremst kommer deler av materialet for første gang på nynorsk og samisk, som lenge har vært etterspurt. Vi har også fulgt opp debattene omkring bruk av sosiale medier med et eget temamaterielle om trivsel og adferd i sosiale medier og på nett, med alderstilpasset materielle fra 1. – 10. trinn. Vi har også lansert grunnmaterielle for 1. – 3. trinn.

Vårt påvirkningsarbeid internasjonalt har også sett en stor økning i aktiviteter i året som har gått, spesielt fordi vi har samarbeidet tettere med vår internasjonale paraply International Planned Parenthood Federation (IPPF), hvor vi er det norske medlemmet. Dette har særlig gjort seg gjeldende i forhold til samarbeid med søsterorganisasjoner, hvor vi har intensivt arbeidet med å informere om situasjonen for seksuelle og reproduktive rettigheter i Norges fokusland for bistand. Vi har i løpet av året besøkt to av de 12 fokuslandene, Tanzania og Malawi, og hatt besøk fra disse to og Mosambik til Norge. Fokuset har vært forbedring i forhold til likestilling og menneskerettigheter, med særlig vekt på de mest kontroversielle rettighetene omkring abort, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk og seksualitetsundervisning. I Malawi ligger et forslag til ny abortlov til behandling, og vår søsterorganisasjon Family Planning Association of Malawi ba oss om støtte til deres arbeid for denne loven. Dette førte til en utveksling av parlamentarikere mellom de to landene. Diskusjonen i Malawi raser fremdeles, og en regner ikke med endelig behandling av loven før neste år. De tre parlamentsmedlemmene fra Malawi var på møte på Stortinget hvor de fikk utfordre norske politikere og NORADs direktør omkring hvordan de ønsker at vi skal drive bistand.

Organisasjonen har blitt betydelig styrket i år, først og fremst økonomisk, og vi har nå flere ansatte og er i stand til å ha flere aktiviteter enn tidligere. Vi har i løpet av året reetablert ungdomsorganisasjonen vår, Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom (SNU), noe vi er spesielt glade for. I førjulstida oppfordrer jeg dere til å ta en titt på SNUs adventskalender som har en kort video hver dag fram til jul med viktige tema i forhold til seksualitet og rettigheter, både alvorlige og mer humoristiske. Kalenderen kan man finne på Facebook-profilen til SNU:

www.facebook.com/snuorg/

Hovedutfordringen er at denne økningen i aktiviteter ikke har gitt seg utslag i flere medlemmer. Vi vil derfor i 2017 bruke mer ressurser på medlemsverving og å aktivisere flere av medlemmene våre slik at vi kan nyte godt av deres kunnskap. Sammen blir vi sterkere! Vi håper dette nyhetsbrevet ikke bare vil føre til at du betaler din medlemskontingent igjen til neste år, vel vitende om at dette er vel anvendte penger, men at du også vurderer om du vil aktivisere deg på noe nivå, og om du kan verve nye medlemmer til Sex og Politikk, slik at vi kan nå flere med våre viktige budskap.

På vegne av alle oss i Sex og Politikk ønsker jeg en god jul og et godt 2017!

Tor-Hugne Olsen, daglig leder

1. Seksualitetsundervisningsmaterieell

Norges mest populære seksualitetsundervisningsmaterieell «Uke 6» ble åpnet for påmelding 19. mai på www.uke6.no

Skoleåret 2015/2016 har vært et rekordår for «Uke 6», 1549 undervisere fra 987 grunnskoler har undervist over 118 000 elever. Noe av økningen skyldes at vi for første gang dette skoleåret tilbød materieell for 1.-3. klasse, noe som ble godt mottatt. 2016-2017 er det syvende skoleåret hvor Sex og Politikk produserer normkritisk og alderstilpasset seksualitetsundervisningsmaterieell for barne- og ungdomskolen.

Les mer [her](#).

Lansering av «Uke 6 2017»

Den 2. desember lanserte vi «Uke 6 2017»-materiellet med et helt nytt tilleggsmateriell om et meget relevant tema - **sosiale medier**. Også nytt av året er at vi for første gang skal oversette deler av materiellet til **nynorsk og samisk**, etter å ha fått mange forespørsler om dette. Lanseringen inkluderte den første samlingen av «Uke 6»-superbrukere og et panel bestående av representanter fra alle ungdomspartiene. Arrangementet ble streamet direkte på vår Facebook-profil: www.facebook.com/SoPNorway.

«Uke 6» - kampanjeuka

Hvert år i vår kampanjeuke i årets kalenderuke 6 feirer vi «Uke 6» for å sette fokus på helhetlig seksualitetsundervisning i skolen. I år besøkte vi [Finnmark](#), [Vest-Agder](#), [Oslo](#) og [Sogn og Fjordane](#) med et program for barn og unge som involverte våre lokale ambassadører, fagpersoner og politikere. Målet vårt var at enda flere barn og unge skal motta en seksualitetsundervisning som mobiliserer deres egne ressurser og utrunder dem med kunnskap og handlingskompetanse til å ta valg som fremmer helse og trivsel i livet, og som forebygger mobbing, diskriminering og krenkelser. Turneen fikk [oppmerksomhet i media](#) og bidro til å sette normkritisk seksualitetsundervisning på agendaen i den offentlige debatten.

Det stolte Uke 6-teamet sammen med Oslos ordfører Marianne Borgen og Deichmanske bibliotek.

Kurs i seksualitetsundervisning

For første gang i år organiserte vi kurs i bruk av seksualitetsundervisningsmateriellet "Uke 6" for alle lærere og undervisere som samtaler med barn og unge om seksuell helse. Kursene fant sted i Tønsberg, Trondheim, Oslo, Asker, Halden, Sykkylven, Tromsø og Kristiansand.

Internasjonal seksualitetsundervisningskampanje - *Know It Own It*

Sex og Politikk er det norske medlemmet i International Planned Parenthood Federation (IPPF). 17. mai lanserte IPPF en rapport om unges rettigheter til helhetlig seksualitetsundervisning (Comprehensive Sexuality

Education - CSE), som en del av kampanjen om helhetlig seksualitetsundervisning [«Know It Own It»](#) som skal gå i et år. Informasjon om kampanjen og rapporten ble sendt ut til alle skoler i Norge gjennom vår informasjonsepost om Uke 6.

Kampanjen og rapporten har følgende fokus:

- å engasjere unge mennesker i alle politiske beslutninger som påvirker deres liv,
- å gjøre helhetlig seksualitetsundervisning tilgjengelig for alle innen 2020.

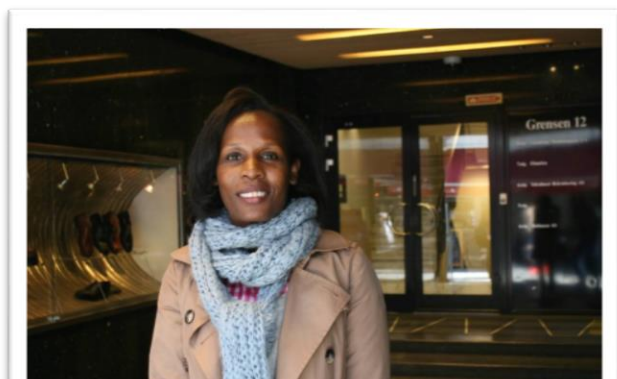
Budskapet fra IPPFs rapport er: For lite, for sent, for biologisk. [Rapporten](#) har vært en del av vår satsning gjennom hele året.

2. Påvirkningsarbeid og internasjonalt samarbeid

Sex og Politikks fokus for vårt påvirkningsarbeid internasjonalt har vært å belyse situasjonen i Norges samarbeidsland for bistand ved å gi våre søsterorganisasjoner i disse landene mulighet for å møte og utfordre norske myndigheter i forhold til situasjonen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) med forslag til hva Norge bør gjøre.

Samarbeid med UMATI (IPPF Tanzania)

Norges største mottaker av bistand er Tanzania, et land hvor vi har en stor søsterorganisasjon UMATI. Tanzania var i 2016 et av landene som ble vurdert av FN i forhold til sin hvordan det står til med menneskerettighetene der gjennom en såkalt Universal Periodic Review (UPR). Sex og Politikk sørget for at UMATI kunne være til stede i Geneve og fremme sine synspunkter da Tanzania ble diskutert, og de fikk tatt opp spørsmål

Lulu Ng'wanakilala, daglig leder i UMATI (IPPF Tanzania) (bildet: Bistandsaktuelt)

omkring abort, barneekteskap, tilgang til prevensjon og seksualitetsundervisning i sine innlegg og samtaler med andre land, inkludert representanter fra Norge. UMATIs daglige leder Lulu Ng'wanakilala besøkte Norge hvor hun presenterte situasjonen i Tanzania i en rekke møter inkludert med statssekretær Tone Skogen som lovte norsk støtte til saken hun tok opp.

[Les intervju med Lulu Ng'wanakilala i Bistandsaktuelt.](#)

Samarbeid med FPAM (IPPF Malawi)

Sex og Politikk har i år fortsatt samarbeidet med vår malawiske søsterorganisasjon som startet i fjor i forbindelse med at Malawi ble hørt av FNs UPR. Oppfølgingen inkluderte en parlamentariker utveksling med støtte fra [European Parliamentary Forum on Population & Development](#) sammen med stortingsnettverket for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Malawi er et av Norges 12 hovedsamarbeidsland for bistand, hvor helse inkludert SRHR har vært på dagsordene lenge. Stortingsnettverket var representert ved [Heidi Nordby Lunde](#), stortingsrepresentant fra Høyre.

Bakgrunnen for utvekslinga er at Malawi diskuterer flere lover innen SRHR og vår søsterorganisasjon i Malawi, [Family Planning Association of Malawi \(FPAM\)](#) ønsket at vi

kunne bidra i disse diskusjonene. Thokozani Mbendera, daglig leder i FPAM deltok på vår [konferanse om initiativet Family Planning 2020](#), som fant sted på Stortinget i mai. Han presenterte situasjonen i Malawi, hvor strenge lover i forhold til reproduktiv og seksuell helse er en viktig årsak til at mer enn 60% av befolkningen lever under fattigdomsgrensen. Han overbeviste oss om viktigheten av at vi ble kjent med de diskusjonene som finner sted i Malawi.

Les mer om turen til Malawi [her](#).

[Les kronikken om turen til Malawi-turen som Heidi Nordby Lunde skrev for Dagbladet.](#)

Vårt besøk til Malawi fikk mye oppmerksomhet i lokale medier – les et eksempel fra den uavhengige avisa The Nation [her](#).

I oktober fikk vi gjenbesøk av tre malawiske parlamentarikere og FPAM. Det ble arrangert en mengde møter inkludert et på Stortinget. Les mer om konferansen på Stortinget [her](#).

Samarbeid med SFPA (IPPF Syria)

I flyktningleiren Zaatari i Jordan, lever 70 000 flyktninger. FNs Befolkningsfond (UNFPA) bistår gravide kvinner i leiren og har fram til nå sørget for 6500 trygge fødsler. Ingen kvinner har mistet livet under fødsel ved deres sykehus. På grensen mellom Syria og Jordan er det minst 70 000 flyktninger i ingenmannsland. De har ikke tilgang til helsetjenester. De siste seks månedene har minst 9 kvinner dødd som følge av fødselskomplikasjoner. Seksuell og reprodusiv helse og rettigheter (SRHR) handler om liv og død!

Dette var ett av hovedbudskapene under konferansen om humanitære kriser og SRHR, arrangert av Sex og Politikk og [International Planned Parenthood](#) (IPPF), i samarbeid med Stortingets SRHR-nettverk. Konferansen fant sted på Stortinget den 28. november, med

presentasjoner av Dan Baker, UNFPAs koordinator for Syria og nærområdene, Dr. Lama Mouakea, daglig leder av vår søster-organisasjon Syria Family Planning Association (SFPA), Matthew Lindley, fra IPPFs hovedkontor og Torild Skogsholm, tidligere minister og nå leder av Venstres stortingssekretariat. Både Bistandsaktuelt og Klassekampen var til stedet under konferansen.

Les mer [her](#).

[Les artikkelen "Behov for krisehjelp til gravide i krigssoner" i Bistandsaktuelt.](#)

FP2020 – Konferanse om kvinners tilgang til moderne prevensjon

Norge skal fortsette å støtte kvinners tilgang til prevensjonsmidler med 150 millioner kroner i året!

Dette blei igjen understreket av Utenriksdepartementet på Sex og Politikk og Stortingsnettverket for SRHR sin konferanse om kvinners tilgang på prevensjonsmidler internasjonalt, på Stortinget den 10. mai. Konferansen ble arrangert i samarbeid med det europeiske SRHR nettverket Countdown2015.

I 2012 ble initiativet Family Planning 2020 lansert med et mål om å gi 120 millioner flere kvinner tilgang til moderne prevensjonsmidler innen 2020. Norge var et av landene som forpliktet seg til å støtte dette. Halvveis til målet har 24,4 millioner flere kvinner fått tilgang, noe som tilsier at vi fortsatt har en lang vei foran oss.

I anledning at vi er halvveis fra 2012 til 2020 arrangerte vi en konferanse med deltakelse fra NORADs direktør Jon Lomøy, politisk rådgiver til utenriksministeren Peder Weidemann Egseth, stortingsrepresentanter fra Arbeiderpartiet og Høyre og representanter fra våre søsterorganisasjoner som jobber med tilgang til prevensjonsmidler i de tre fokuslandene.

Politisk rådgiver i Utenriksdepartementet, Peder Weidemann Egseth; Erica Belanger, advocacy rådgiver hos IPPFs hovedkontor; Thokozani Mbandera, daglig leder i Family Planning Association of Malawi (FPAM)

Les mer [her](#).

Women Deliver 2016

Sex og Politikk, Fokus, SNU og Norad deltok på Women Deliver, den største konferansen om jenter og kvinners helse, rettigheter og velvære. «Invest in girls and women: Everybody wins» var slagordet da Women Deliver arrangerte i København 16.-19. mai. Konferansen samlet verdensledere, eksperter, grasrotaktivister fra alle verdens hjørner, privat sektor, akademisk og kongelige.

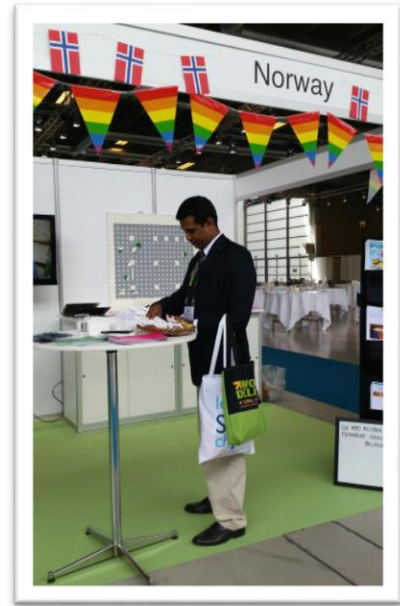
Vi valgte tre hovedtemaer for arrangementer på den norske standen under konferansen:

- [Diverse gender identities matter!](#)
- [Meaningful youth participation matters!](#)
- [Access to safe abortion matters!](#)

Vårt budskap var:

CSE - The Empowerment Key. Comprehensive sexuality education matters!

Les mer om konferansen [her](#).

CPD49 – Små men viktige seire i FNs befolkningskommisjon

I april ble det enighet blant verdens land i FNs befolkningskommisjon 49. sesjon (49th Session of the Commission on Population and Development – CPD49) om viktige skritt for å sikre at ingen blir glemt i implementeringen av de nye bærekraftsmålene. Sluttokumentet har en rekke anbefalinger til myndigheter om hva som er viktig utfra et befolknings- og utviklingsperspektiv.

Sex og Politikk deltok i sesjonen med en delegat i den offisielle norske delegasjonen og en observatør i IPPFs delegasjon.

Les mer [her](#).

Hiv forebyggende forskning - samarbeid med IAVI og IPM

International AIDS Vaccine Alliance (IAVI) og International Partnership for Microbicides (IPM) er to av verdens fremste organisasjoner som utvikler nye helseprodukter som kan forebygge hivsmitte. IAVI utvikler en hiv vaksine og IPM en vaginalring med et virkestoff som hindrer smitte. Begge organisasjoner har lenge fått viktig støtte fra Norad og i fjor ble det gjennomført en evaluering som var tydelig i sin konklusjon og anbefalinger: Støtten har gitt positive resultater for produktutviklingen og finansieringen må fortsette og om mulig økes over tid. Dessverre har Norad enda ikke utlyst midler for 2016 og støtten til IAVI og IPM er usikker.

«Det vil være synd om dette viktige arbeidet får redusert støtte fra Norge nå», sier Kjersti Augland, seniorrådgiver i Sex og Politikk. «IPM har hatt et viktig gjennombrudd med forskningsresultater som viste over 50% effekt av ringen hos deler av testgruppen. De er nå klare for å ta et skritt videre. IAVI står i fare for å ikke kunne videreføre positive vaksinekandidater til klinisk testing om støtten forsvinner.»

Sex og Politikks styreleder Johannes Rindal og Truls Wickholm (Arbeiderpartiet), medlem i vårt stortingsnettverk, var med på en studietur i Kenya for å lære om IAVIs arbeid med å utvikle en hiv-vaksine. «På samme måte som å finansiere grunnforskning er å ta ansvar for fremtiden, er fortsatt støtte fra Norad til IAVI en viktig investering i Afrikas og verdens fremtid», fastslo Wickholm etter besøket.

«Det som imponerte meg mest er måten IAVI og lokale partnere jobber med å engasjere lokalsamfunnene i arbeidet med AIDS-vaksine. Folk føler eierskap og er stolte over å kunne bidra til å gjøre AIDS til noe vi omtaler i fortid. Det er helt åpenbart at Norge må fortsette å støtte dette viktige arbeidet», poengterte Johannes Rindal.

[Les kronikken til Truls Wickholm i Bistandsaktuelt](#)

Mer om samarbeidet mellom Sex og Politikk og IAVI og IPM kan du lese [her](#).

Verdens Aidsdag markerte vi med fagseminaret «Verdens Aidsdag: What does the road ahead look like to reach zero new HIV-infections? How innovative solutions and different funding modalities speaks to the complexity of the HIV-pandemic», som vi arrangerte i samarbeid med Changemaker og HivNorge. Du kan lese mer om seminaret [her](#).

Hvordan Verdens Aidsdag markeres i Malawi kan du lese [her](#).

Seminar om abort i norsk bistand

I anledning **Den internasjonale dagen for trygge og lovlige aborter** arrangerte vi et seminar om abort i norsk bistand. Statssekretær til utenriksministeren, Laila Bokhari åpnet seminaret.

28. september har vært markert som den internasjonale dagen for trygge og lovlige aborter siden 1990, da kvinnebevegelsen i Latin-Amerika først lanserte en kampanje på denne dato. Allerede på den Internasjonale befolkningskonferansen i Kairo i 1994 var det enighet om at utrygge aborter er et stort helseproblem. Det er også dokumentert at en streng abortlovgivning ikke fører til færre aborter. Likevel møter dette arbeidet mye motstand internasjonalt.

Les mer om seminaret [her](#).

Les Laila Bokharis tale [her](#).

Sex og Politikk på Arendalsuka

Den nye regjeringens erstatning for regnskogsatsningen er GFF (Global Financing Facility) hvor Norge har forpliktet seg til 600 millioner kroner i året i perioden 2015-2020. Mye penger som vi foreløpig har hørt svært lite om. Hva inneholder GFF, og kan dette få den samme effekten for helse som regnskogsatsningen har for miljøet? Vi er fremdeles i en startfase. Sivilt samfunn sin rolle er uklar og må utforskes.

Dette diskuterte vi om på den politiske debatten under Arendalsuka, med stortingsrepresentant Henrik Asheim (H), Åse E. Bjerke (UD), Ingvar Theo Olsen (Norad) og Santos Simione (AMODEFA, IPPF Mosambik).

Les vårt innspill til norske myndigheter om Global Financing Facility [her](#).

Nye medlemmer i Stortingsnettverket for SRHR

Sex og Politikk er sekretariat for Stortingsnettverket for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Dette nettverket består av medlemmer med en spesiell interesse for SRHR. Vi kommer med innspill til nettverket i forhold til politiske spørsmål nettverket bør ta opp og har i løpet av året initiert to spørsmål som medlem av nettverket har stilt, Venstres Trine Skei Grande og Truls Wickholm. Sex og Politikk arrangerer studieturer for nettverket som i 2016 har inkludert turer med fokus på seksuell helse og rettigheter til Malawi og hiv prevensjon og vaksine til Uganda og Kenya.

Spørsmålet fra Trine Skei Grande kan du lese [her](#). Spørsmålet fra Truls Wickholm kan du lese [her](#).

I løpet av året har medlemstallet i nettverket økt med 7 representanter til 32 representanter og etter at KrF og MdG ble med har nettverket for første gang representasjon fra alle politiske

partier på Stortinget. Nettverket ledes av Henrik Asheim fra Høyre med Stine Håheim fra Arbeiderpartiet som nestleder.

3. Organisasjon

Medlemsmøter

I 2016 avholdte vi flere åpne medlemsmøter. I 2016 har vi igjen forsøkt oss med medlemsmøter utenfor Oslo. I tillegg til møtene nevnt ovenfor har vi blant annet hatt følgende møter for bare medlemmer:

[Tilgang til trygg abort - hvordan støtte rettighetsarbeidet for trygge aborter](#), med seniorrådgiver Turid Kongsvik fra Utenriksdepartementet og seniorrådgiver Bjørg Sandkjær fra Norad.

[Åpent medlemsmøte med Lulu Ng'wanakilala](#), daglig leder i vår søsterorganisasjon UMATI fra Tanzania. Lulu presenterte UMATI og deres arbeid med seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) i Tanzania, med fokus på ungdomsinnretning i rådgivningen deres, seksualitetsundervisning og helhetlig behandling etter abort.

Felles medlemsmøte mellom Sex og Politikk og Fellestrådet for Afrika: [Mosambik - et land som går motstrøms for seksuelle og reproduktive rettigheter i Afrika?](#) med Santos Simione, daglig leder i Sex og Politikks søsterorganisasjon fra Mosambik, AMODEFA.

Vi har avholdt små medlemsmøter flere steder i landet gjennom året. Oppmøtet har vært smått, men vi gir ikke opp og kommer til å fortsette å tilby lokale møteplasser for våre medlemmer når vi besøker forskjellige deler av vårt langstrakte land.

Årsmøte

Mandag 23. mai avholdte Sex og Politikk årsmøte i god stemning. Årsmeldingen for 2015 ble presentert og godkjent. Strategien for 2016-2022 og virksomhetsplanen for 2017 ble diskutert og vedtatt. Vi fortsatte med valg av styremedlemmer og valgkomiteen.

Våre gjester, Ragnhild Nordvik, programsjef i Fokus - Forum for kvinner og utviklingsspørsmål, og Caroline Hickson, daglig leder i IPPFs europeiske nettverk (IPPF EN), presenterte to engasjerende temaer og sparket diskusjon blant deltakere: «Utfordringer med å jobbe med SRHR internasjonalt» og «Menneskerettigheter og utvikling».

Nytt styre etter årsmøte og ekstraordinært årsmøte 28. september består av:

Styreleder: Johannes Rindal
Nestleder: Anneli Rønnes
Styremedlemmer: Elisabeth T. Swärd, NKS; Elizabeth Hartmann; Joar Svanemyr;
Lars Arnesen; SNUs representant i styret var from til november
Siri Bjaaland som da ble erstattet av Stine Nygård
Varamedlemmer: Andrea Lie; Hildegunn Bomnes, Stiftelsen Amatheia

Les mer [her](#).

Vellykket årsmøte i IPPF EN

Årsmøtet i IPPF European Network gikk av stabelen på Kypros i slutten av juni.

Fra Norge deltok Sex og Politikk styreleder Johannes Rindal og Sarah Borgen, leder av SNU - Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom og av YSAFE - the IPPF European Network youth group. Les mer [her](#).

Sarah Sarah Borgen (leder YSAFE, SNU), Johannes Rindal (styreleder Sex og Politikk) og Lene Stavngaard (president IPPF EN)

God jul og godt nytt år fra Sex og Politikk og SNU!

**God jul og godt nytt år
fra alle oss i
Sex og Politikk og SNU!**

**Vår skamløse julekalender
kan du finne på
www.facebook.com/snuorg**